

Oponentura

Jižní Město I. Péče o místa mezi místy (Karolína Suchá, FA ČVUT)

3. února 2023

Oponentka: Rozálie Kašparová, MSc.

Pro správné pochopení oponentního textu je vhodné na začátek uvést, že tato oponentura je psána z pohledu obyvatelky Jižního Města s dlouhodobou zkušeností v plánování veřejných prostranství v Praze z pozice architektky a urbanistky v Kanceláři veřejného prostoru na Institutu plánování a rozvoje Prahy.

„Pro území Jižního Města je důležité vytvořit mozaiku, může vypadat takto, i úplně jinak, design není tak důležitý. Problém Jižního Města je jinde, a to v managementu a údržbě veřejných prostranství.“ To byla jedna z úvodních vět, kterou mi Karolína Suchá řekla, když mi představovala svou diplomovou práci. Okamžitě mě to zaujalo. A již v úvodu můžu konstatovat, že svůj inovativní přístup založený na „atmosféře místa, provázanosti plánování a managementem“, jak píše ve velmi povedeném úvodu, nezklamala.

Analytická část práce je stručná a přehledná. Dobře pojmenovává klady i zápory sídliště. Zabývá se důležitými aspekty jeho urbanismu (např. majetkoprávními vztahy a z toho vyplývající podivný a naprosto nedostatečný pasport údržby). Ve shrnutí přírodních poměrů autorka ve zkratce řeší mikroklima, půdu, vsakování a vodní poměry, ale nezabývá se okolní přírodní krajinou (velké přírodní lesy, Botič), což je dle mého názoru vzhledem k jejich významu pro život na Jižním Městě škoda.

Jak autorka správně uvádí, velké množství nedostatků sídliště je možné a dokonce správné řešit v úrovni správy (např. absence přechodů, čistota, nedostatek financí, nedostatečná údržba atp.). Autorka nabízí odpověď v hierarchizaci veřejných prostranství na tři úrovně správy. Společně s městem novou zásadní roli hrají samotní obyvatelé sídliště, kteří přímo spravují jednu ze tří úrovní. To je dle mého názoru správný přístup, který zlevní údržbu pro město, zlepší vztah lidí k místu, občanskou zodpovědnost za prostředí, podpoří vzdělávání atp. Autorka si je vědoma, že takový proces by bylo nutné nastartovat a provádět participativně. Oceňuji práci s pocitovou mapou, která v měřítku diplomové práce nahrazuje proces participace, pro přehlednější výstup autorce doporučuji syntetizovat pro ni důležitá zjištění do jedné pocitové mapy, na které může závěry z průzkumu mezi obyvateli jednoduše popsat.

Stručná space syntax analýza ukazuje, že je čtvrť velmi hierarchicky uspořádaná v silniční dopravě, ale chaotická v pěších vazbách. Autorka si všímá i různých detailů, např. dobře poukazuje na fakt, že Jižní Město např. nedisponuje průchody v blokové zástavbě, které jsou běžné pro jiná pražská sídliště. Autorka sama říká, že dále s touto analýzou již nepracuje, ale z mého pohledu by větší důraz na návrh systému aktivní mobility v území práci prospěl. Jelikož mobilita se dá optimalizovat do velké části také pouze managementem.

Jedny z mých nejoblíbenějších skic v této diplomové práci ukazují autorčin inverzní přístup k etapizaci revitalizace sídliště – nemusíme přeci čekat na stavební rozvoj centrem, začněme u drobných zásahů, které lze dělat okamžitě, za málo peněz a kdekoliv si to situace žádá. To je v Praze dodnes, a je to šokující, stále revoluční přístup k rozvoji města a po mých zkušenostech na IPR i ten jediný opravdu proveditelný a tedy udržitelný. Stavební proměny trvají v našem systému příliš dlouho, navíc je nelze garantovat. Není nutné ani správné pouze čekat často až desítky let na grandiózní revitalizace. „Plan

by design“ je koncept, který bychom měli v Praze začít používat a tato práce je platný příspěvek do začínající diskuze.

Autorka se vědomě nezabývá areály občanské vybavenosti, což ve mně vyvolává otázky, jelikož právě školy, školky, supermarkety atp. jsou již dnes přirozenými centry sídlišť a v jejich areálech již nějaký management probíhá (minimálně v úrovni osoby správce areálu). Propojování areálů s veřejnými prostranstvími je příležitost, kterou bychom na sídlištích měli využít. Částečně se tak děje v koncovém návrhu, kde je kolem mateřské školy navrženo intenzivní veřejné prostranství. Další téma, které jsem v práci zaznamenala okrajově, ale stálo by za to ho více rozpracovat, je cirkulární management veřejných prostranství.

V části vlastního návrhu, kde autorka řeší program, je popsáno, jak by koncepce nového managementu mohla fungovat v detailu několika bloků. Půdorysné schéma by chtělo více propracovat, aby bylo čitelnější, ale již výběr šesti konkrétních míst, u kterých autorka popisuje, jak je upravit, např. psí plácek či krajová „místa mezi místy“ dokazují, že autorka nad sídlištěm přemýšlí od detailu k celku proto, že chápe, o čem život na sídlišti skutečně je.

V celé práci autorka prokázala cit pro estetiku v grafickém zpracování. Kombinace technických výkresů, ručních skic a volného bílého prostoru lahodí oku i duši a pomáhá přenosu informací. Diplomová práce disponuje krátkými údernými texty, bez vzletných frází, což je v architektonickém světě osvěžující a lépe srozumitelné a to i pro neoborníky, např. politiky, kterým podobná práce může přinést inspiraci v rozvoji jimi spravovaných čtvrtí. Více pozornosti je třeba věnovat schematizaci některých map, jejichž barvy často splývají a nejsou tak dobře čitelné a návrh to oslabuje. To platí i o vizualizacích a axonometriích, které by měly pomáhat vyprávět příběh obyčejného života na nově celostně spravovaném sídlišti tak, jak si ho autorka představuje v referencích, které jsou velmi vhodně zvolené. Ty přesvědčivěji demonstrují autorčinu vizi - co lze dělat se svahy, jak rozprodit děje, jak zacházet ve městech s tolik důležitými rozhraními, jaké jednoduché intervence lze realizovat, atp.

Oceňuji, že autorka se ve své diplomové práci záměrně vyhýbá blýskavým designovým řešením, snaží se najít nový přístup k revitalizaci sídlišť, respektuje místní spontánní lidskou tvořivost. Díky tomu by se její práce dala opravdu popsat jako kdysi populární „humanizace sídlišť“. Jsem nesmírně ráda, že projekty jako je tento na fakultě architektury vznikají, že studenti mají možnost a odvahu se pustit do nekonvenčních řešení a zamýšlet se nad fungováním města nejen z pohledu designu a architektury. Byla bych ráda, kdyby se Praha 11 přístupem v této diplomové práci inspirovala, rozpracovala ho a zkusila z něj vytvořit pilotní projekt nového managementu sídliště.

Osobně bych se neuchylovala k známkování, nejen ze své osobní zkušenosti nemám dojem, že by to studentům, navíc na vysoké škole, cokoliv přinášelo. Diskuze, která nad projektem jako je tento vzniká během jeho tvorby i v rámci obhajoby a oponentury je mnohem přínosnější. Pokud to však systém vyžaduje, navrhuji známku A.